

SPRING 51

TIDSSKRIFT FOR MODERNE DANSK LITTERATUR

Redigeret af Marianne Barlyng

SPRING

tidsskrift for moderne dansk litteratur nr. 51,

© Første e-bogsudgave, Forlaget Spring 2023

ISSN 0906-9976 ISBN 978 87 94165 34 1

Enhver form for kopiering er kun tilladt med forlagets tilladelse
eller på institutioner ifølge gældende aftaler med Copy-Dan

Omslag og grafisk tilrettelæggelse

SPRING

Redaktion

Marianne Barlyng (ansv.)

Redaktionssekretær

Stinus Kirkeskov

Redaktionens adresse

Tidsskriftet Spring

Taffelbays Allé 7

DK-2900 Hellerup

info@forlagetspring.dk

www.forlagetspring.dk

SPRING udgives med støtte af

Statens Kunstfonds

bevilling til almenkulturelle tidsskrifter

INDHOLD

Sophie Wenerscheid 9

Fra kippers til skvalderkålsbøf.

Madkultur i forandring og ny stedsbevidsthed i

Malte Tellerups *Markløs* og *Hedeselskabet*

Erik Svendsen 27

'graviditetsånden en tidsel af røgt, et vanvid'.

Refleksioner over Olga Ravns *Mit arbejde* og

Tine Høegs *Sult*

Michael Kallesøe Schmidt og Svend Skriver 49

Det kolde øjes poetik.

Om Kim Leines *Valdemarsdag*

Camilla Schwartz 64

The world ends with Miss Marple and Fanny Fiske.

Spinsterdetektiven som temporal drag

Jacob Bøggild 84

Always crashing in the same car.

Om paratekst, intertekstualitet, fikcionalitet, uhygge

og auratab i Madame Nielsens *The Monster*

Claus Elholm Andersen 109

Asta la vista

Gimmicken og Tine Høegs *Tour de Chambre*

Lotte Thyrring Andersen 129

Fugle, virkelighed og digtning

hos Wallace Stevens og Jørgen Gustava Brandt

Martin Rohr Gregersen 149
Alt skal med.
Om Klaus Høecks poetiske bæreposer

Jan Rosiek 158
Aage Henriksen

Bo Hakon Jørgensen 168
Om Aage Henriksen.
“Metoden, der ikke måtte være en metode”

Jørgen Haugan 176
Aage Henriksens banebrydende læsning af Henrik Ibsen

Bidragydere 183

Dette Springnummer indledes med en artikel med den inciterende titel “Fra kippers til svalderkålsbøf. Madkultur i forandring og ny stedsbevidsthed”. Her undersøger Sophie Wenerscheid litteraturens rolle i processen hen imod en mere bæredygtig fremtid med omdrejningspunkt i to romaner af Malte Tellerup: *Markløs* og *Hedeselskabet*, idet der trækkes på en række miljørelaterede teorier med henblik på at blive klogere på et landbrugsland i forandring. Tellerups to romaner ses som særligt oplagte i forhold til at udforske litteraturens økokritiske potentiale, fordi de fortæller ud fra karakterer, der ikke fra starten opfatter sig selv som indlejret i naturen, men skridt for skridt kommer tættere på den, og på den måde også på sig selv. Det vises, hvordan Tellerup indskriver sig i, men også overskrider hjemstavns litteraturen som genre. Fokus rettes tillige mod den rolle planter, landskab, dyr og mad spiller i romanerne.

Erik Svendsen ser nærmere på to nyere danske romaner, der tematiserer individuelle, psykologiske, sociale og familiære kriser, vel at mærke set i en kvindelig optik, nemlig et fertilitetsforløb i Tine Høegs dagbogsroman *Sult*, samt Olga Ravns collageroman *Mit Arbejde*, der handler om, hvordan det at få et barn ændrer snart sagt alverden for et par. Høegs roman skildrer kampen om at erhverve moderskabets erfaringer, mens Ravns tekst snarere drejer sig om de konflikter som det moderne moderskab afstedkommer. Begge romaner tematiserer en kultur og et samfund i krise i og med, at den basale reproduktion trækker en række konflikter med sig. Individets selvforståelse er ingenlunde givet, og fællesskabet om barnet har svære betingelser. Alt er til forhandling, men forhandlingerne er gået i hårdknude.

Med henblik på at udlede en kreativ strategi – en poetik – stiller Michael Kallesøe Schmidt og Svend Skriver skarpt på et af Kim Leines lidt oversete værker, *Valdemarsdag*, som til trods for at det udgør en anomali i forfatterskabet, indkapsler Leines poetik i dens brutale klarhed. Kredsede om nøglebegrebet ’det kolde øje’, lanceret af Leine selv, vil artiklen ved hjælp af indsigter fra narratologien og receptionsæstetikken skitsere den fortællemæssige teknik, der præger ikke blot *Valdemarsdag*, men forfatterskabet i det hele taget.

Susanne Staun og Agatha Christies detektiver, hhv. Fanny Fiske og Miss Marple, er ved første øjekast hinandens antiteser. Fiske er ’mande-

gal', 'æstetisk madsnob' og 'amazonefeminist'. Marple er omvendt en asketisk, gammeljomfruelig 'bad feminist' som, i hvert fald med nutidige briller, underkender seksuelt frigjorte kvinder. Men de to ældre kvinder har samtidig et stærkt queerslægtskab i kraft af deres rolle som barnløse aldrende spinderdetektiver. Det er er dette slægtskab, Camilla Schwartz fokuserer på i sin artikel, idet hun i en queerteoretisk optik undersøger, hvordan Marple og Fiske i deres rolle som 'spinsters' udstiller 'den vold der ligger i ophøjelsen af familien, af parforholdet, og af reproduktion som grundlaget for et godt liv'.

Madame Nielsens roman *The Monster* er ifølge Jacob Bøggild et værk, der står i krisens tegn. Leksikalsk betegner en krise en alvorlig situation, som en sygdomstilstand, hvor udfaldet kan blive af både positiv eller negativ karakter. Er der tale om en sygdomstilstand, kan krisen som Bøggild fremhæver, både munde ud i helbredelse (eller markant bedring) eller fatal forværring af sygdommen. En læge vil selvsagt prøve at påvirke krisens forløb, således at den munder ud i en bedring af patientens tilstand, helst en fuldstændig helbredelse. Bøggild viser, hvordan hovedpersonen i *The Monster* påtager sig en potentiel rolle som helbreder eller terapeut i forhold til intet mindre end verdenssituationen som sådan. Han opfatter verden som fastlåst i en krisetilstand, der kræver en forløsning.

I romanen *Tour de Chambre* tilføjer Tine Høeg et metafiktiivt niveau til sin karakteristiske stil, hvor Asta – romanens hovedperson og fortæller er i gang med at skrive den roman, som vi læsere sidder med i hånden. Romanen skifter flere gange mellem et nutidsplan og et fortidsplan, hvor forholdet mellem de to planer korresponderer og skaber en spejlingseffekt. Denne korrespondance mellem nutid og datid afslører en gennemkomponeret og gennembearbejdet roman, der skaber et fokus på forholdet mellem arbejde, tid og værdi. Med inspiration fra Sianne Ngai tolker Claus Elholm Andersen dette som et udtryk for en gimmick, forstået som såvel en selvstændig æstetisk kategori som en kapitalistisk form, der på en og samme tid over- og underperformer. Hos Høgh kommer gimmicken til udtryk i en usikkerhed om det fortaltes status i romanen og tematiseringen af arbejde, hvilket giver et indblik i kunstens og litteraturens vilkår i det sen-kapitalistiske samfund i starten af det 21. århundrede. Dermed tilføjer artiklen endnu et kapitel til de tiltag, der i senere år har været taget til at forstå forholdet mellem litteratur og arbejde i nyere dansk litteratur, men med et fokus på forfatterens arbejder, og hvordan det er indskrevet i romanen rent formelt.

Forbindelsen mellem fugl og menneske er omdrejningspunktet i Lotte Thyrrings artikel, som er en komparativ læsning af den amerikanske digter Wallace Stevens' digt "Thirteen Ways of Looking at a Blackbird" fra *Harmonium* og Jørgen Gustava Brandts digt "Det er fuglen i træet" fra *Der*

er *Æg i mit Skæg*. Artiklen undersøger ligheder og sammenfald mellem to modernistiske digtere fra henholdsvis begyndelsen og midten af det 20. århundrede omkring synet på forbindelsen mellem fugle, virkelighed og digtning.

”Alt skal med” er titlen på Martin Rohr Gregersens essay om Klaus Høecks digtning. Hos Høeck er poesien ikke bare en *smaragd af skønhed*, men også en *bunke lort*, alt skal med fordi det hele er en del af *skabelsen* for at bruge Høecks egne formuleringer. Sådanne udsagn har en religiøs klangbund, men de har også en økologisk, som Rohr vil argumentere for. Det skyldes ikke bare den umiddelbare tolkning, at Høecks poesi, som vi har set, kan læses som en besyngelse af skabningen, men også at alt-skal-med-poetikken kan siges at indebære en særlig åben og inkluderende måde at forholde sig til verden på, som man kan blive klogere på, hvis man vender sig mod Ursula K. Le Guins poetologiske essay *Bærepoteorien om fiktion*.

Jan Rosiek, Bo Hakon Jørgensen og Jørgen Haugans artikler, der afslutter dette nummer af Spring, er alle skrevet i kølvandet på et seminar på Københavns Universitet om den legendariske professor Aage Henriksen og udgør således et mini-tema. Artiklerne byder på indgående – og ikke kun ukritiske – refleksioner over Henriksens litterære metode eller ikke-metode, ligesom hans indflydelse på litteraturfaget, både forsknings- og undervisningsmæssigt diskuteres af artikelforfatterne, i Jørgensens og Haugans tilfælde med baggrund i egne erfaringer fra de dage med Aage Henriksen.

